

Universitat
de les Illes Balears

Orientació educativa amb perspectiva de gènere

Elena Quintana Murci
Departament de Pedagogia Aplicada i
Psicologia Educativa

Laboratori
de Recerca
en Formació

i Innovació
Professional

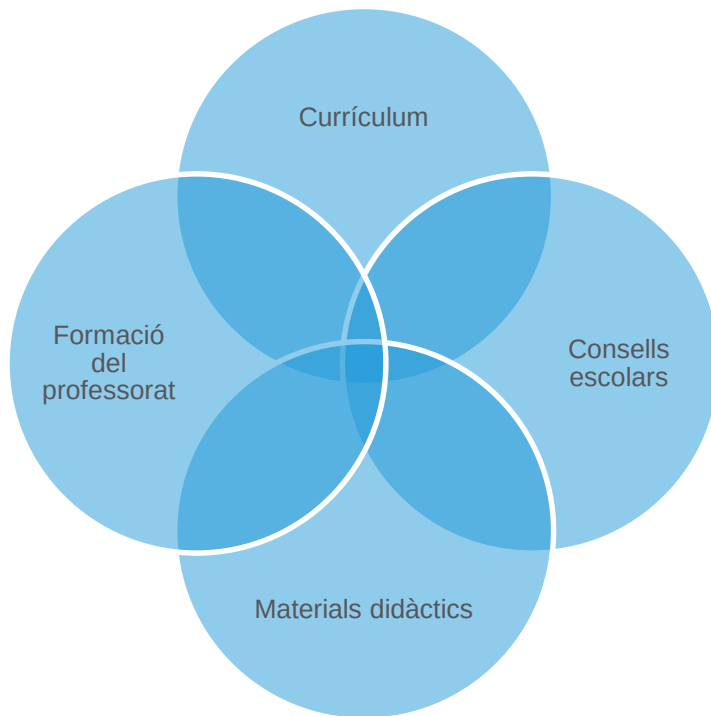
“La coeducació és una aposta cap a la llibertat, la llibertat de ser, la llibertat de decidir.... “

Marina Subirats

• Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat entre dones i homes de les Illes Balears

- Els centres educatius han de designar una persona que vetlli per la igualtat i que impulsi en el centre projectes i accions coeducatives
- La CAIB facilitarà la formació en coeducació necessària al personal docent
- En el consell escolar de les Illes Balears i els consells municipals escolars han de designar una persona amb formació en igualtat de gènere per impulsar mesures educatives que fomentin la igualtat i la prevenció de la violència masclista

La llei d'igualtat en el sistema educatiu

Currículum

- Eliminar prejudicis i estereotips i rols segons el sexe, per l'orientació sexual o per la identitat sexual
- Integrar el saber de les dones i la seva contribució social
- Incorporar coneixements necessaris sobre la corresponsabilitat
- Capacitar a l'alumnat per l'elecció de matèries acadèmiques sigui lliure de condicionaments de gènere
- Eliminar de la FP prejudicis, estereotips i rols amb la finalitat de no reproduir la segregació horitzontal
- Prevenir la violència masclista
- Incloure l'educació afectiva i sexual per afavorir una educació integral, prevenir conductes violentes, evitar embarassos no desitjats i evitar la discriminació per orientació sexual

Per què tot això és necessari?

- En el sistema educatiu es segueixen reproduint de forma inconscient les desigualtats de gènere, i això es veu reflectit a les eleccions formatives que realitza l'alumnat.
- Aquestes eleccions, tenen una repercussió en els futurs itineraris educatius, laborals i personals de l'alumnat.

Les expectatives de futur....

- La segregació en els itineraris formatius té la seva repercussió directa en el món laboral: ocupacions més feminitzades i generalment menys remunerades i inestables
- Si demanem a l'alumnat sobre les seves expectatives laborals, aquestes també són diferenciades en funció del sexe i el significat del treball remunerat també és diferenciat (instrumentalitat vs expressivitat)

El procés de presa de decisions

- La influència del gènere és major quan els itineraris es diferencien a una edat primerenca, ja que a l'adolescència és un període en el que és especialment difícil transgredir els rols de gènere (Charles, Buchmann, Halebsky, Powers i Smith 2011).

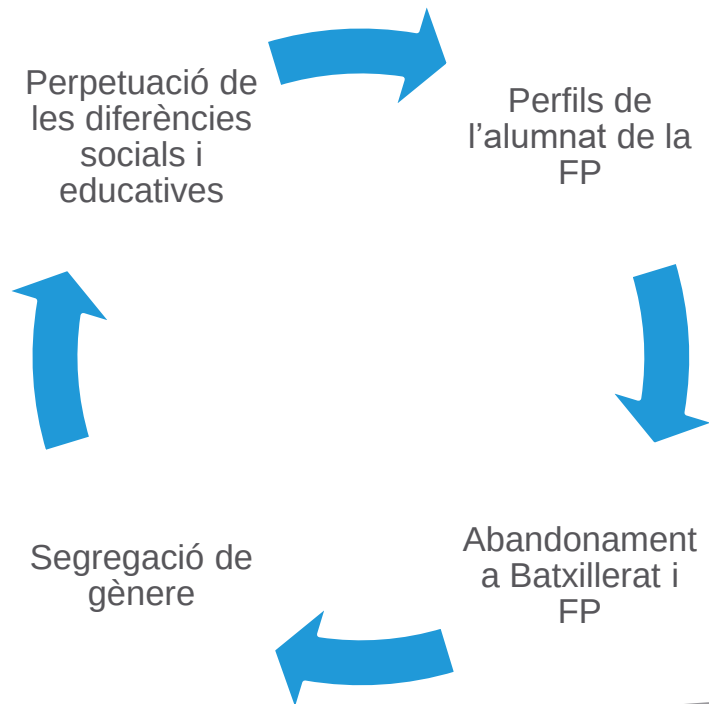
Generació Z

D'aquí la importància estratègica de l'orientació acadèmica i professional igualitària i de la coeducació des d'edat primerenques

La influència de la diversificació al final de l'ESO

A vegades és una decisió que es pren en funció del rendiment educatiu de l'alumnat, oferta educativa i no en funció dels interessos professionals i plans de carrera

Estereotips i rols diferencials

Segregació FPB per branques formatives

	Homes	Dones
MARÍTIMO-PESQUERA	100,0%	0,0%
TRANSPORTE Y MANTENIMIENTO DE VEHÍCULOS	97,5%	2,5%
FABRICACIÓN MECÁNICA	97,4%	2,6%
INSTALACIÓN Y MANTENIMIENTO	96,7%	3,3%
ELECTRICIDAD Y ELECTRÓNICA	96,4%	3,6%
EDIFICACIÓN Y OBRA CIVIL	91,1%	8,9%
MADERA, MUEBLE Y CORCHO	90,5%	9,5%
INFORMÁTICA Y COMUNICACIONES	82,6%	17,4%
AGRARIA	81,0%	19,0%
HOSTELERÍA Y TURISMO	60,7%	39,3%
INDUSTRIAS ALIMENTARIAS	59,3%	40,7%
ARTES GRÁFICAS	58,5%	41,5%
VIDRIO Y CERÁMICA	54,8%	45,2%
ADMINISTRACIÓN Y GESTIÓN	49,5%	50,5%
COMERCIO Y MARKETING	45,8%	54,2%
TEXTIL, CONFECCIÓN Y PIEL	39,0%	61,0%
SERVICIOS SOCIOCULTURALES Y A LA COMUNIDAD	38,5%	61,5%
IMAGEN PERSONAL	18,8%	81,2%
Total	70,7%	29,3%

Cicles formatius de grau mig

Família professional	Homes	Dones
INSTALACIÓN Y MANTENIMIENTO	97,8%	2,2%
ELECTRICIDAD Y ELECTRÓNICA	97,0%	3,0%
TRANSPORTE Y MANTENIMIENTO DE VEHÍCULOS	97,0%	3,0%
INDUSTRIAS EXTRACTIVAS	96,4%	3,6%
FABRICACIÓN MECÁNICA	96,1%	3,9%
ENERGÍA Y AGUA	94,6%	5,4%
MARÍTIMO-PESQUERA	93,4%	6,6%
INFORMÁTICA Y COMUNICACIONES	92,9%	7,1%
SEGURIDAD Y MEDIO AMBIENTE	91,5%	8,5%
MADERA, MUEBLE Y CORCHO	89,8%	10,2%
AGRARIA	84,4%	15,6%
ACTIVIDADES FÍSICAS Y DEPORTIVAS	80,4%	19,6%
EDIFICACIÓN Y OBRA CIVIL	78,3%	21,7%
IMAGEN Y SONIDO	78,1%	21,9%
VIDRIO Y CERÁMICA	75,0%	25,0%
ARTES GRÁFICAS	63,8%	36,2%
HOSTELERÍA Y TURISMO	62,1%	37,9%
COMERCIO Y MARKETING	49,7%	50,3%
INDUSTRIAS ALIMENTARIAS	45,4%	54,6%
QUÍMICA	44,6%	55,4%
ADMINISTRACIÓN Y GESTIÓN	42,7%	57,3%
SANIDAD	22,8%	77,2%
TEXTIL, CONFECCIÓN Y PIEL	19,5%	80,5%
SERVICIOS SOCIOCULTURALES Y A LA COMUNIDAD	13,9%	86,1%
IMAGEN PERSONAL	11,4%	88,6%

Segregació FP Superior

Família professional	Homes	Dones
INSTALACIÓN Y MANTENIMIENTO	96,7%	3,3%
TRANSPORTE Y MANTENIMIENTO DE VEHÍCULOS	96,3%	3,7%
ELECTRICIDAD Y ELECTRÓNICA	94,6%	5,4%
ENERGÍA Y AGUA	92,7%	7,3%
FABRICACIÓN MECÁNICA	90,9%	9,1%
MARÍTIMO-PESQUERA	90,5%	9,5%
INFORMÁTICA Y COMUNICACIONES	90,2%	9,8%
VIDRIO Y CERÁMICA	79,7%	20,3%
AGRARIA	79,5%	20,5%
ACTIVIDADES FÍSICAS Y DEPORTIVAS	78,9%	21,1%
MADERA, MUEBLE Y CORCHO	78,0%	22,0%
IMAGEN Y SONIDO	68,2%	31,8%
EDIFICACIÓN Y OBRA CIVIL	67,2%	32,8%
SEGURIDAD Y MEDIO AMBIENTE	54,8%	45,2%
COMERCIO Y MARKETING	54,1%	45,9%
INDUSTRIAS ALIMENTARIAS	53,0%	47,0%
ARTES GRÁFICAS	52,6%	47,4%
ARTES Y ARTESANÍAS	50,9%	49,1%
QUÍMICA	47,9%	52,1%
HOSTELERÍA Y TURISMO	45,1%	54,9%
ADMINISTRACIÓN Y GESTIÓN	40,1%	59,9%
SANIDAD	24,1%	75,9%
TEXTIL, CONFECCIÓN Y PIEL	14,9%	85,1%
SERVICIOS SOCIOCULTURALES Y A LA COMUNIDAD	14,0%	86,0%
IMAGEN PERSONAL	6,1%	93,9%

L'alumnat a la UIB: distribució desigual entre les àrees de coneixement

Estudis amb més del 60% de dones (feminitzats)		
Grau d'Educació Infantil (Pla 2013)	2,01%	97,99%
Grau d'Educació Infantil (Pla 2009)	17,33%	82,67%
Grau de Treball Social	17,66%	82,34%
Grau d'Educació Social	17,76%	82,24%
Grau d'Infermeria (Pla 2016)	18,46%	81,54%
Grau d'Estudis Anglesos	19,21%	80,79%
Grau d'Història de l'Art (Pla 2009)	21,12%	78,88%
Grau d'Història de l'Art (Pla 2014)	21,73%	78,27%
Grau de Psicologia	23,56%	76,44%
Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	24,43%	75,57%
Grau de Relacions Laborals	24,84%	75,16%
Grau de Fisioteràpia (Pla 2009)	25,17%	74,83%
Doble titulació: grau d'Administració d'Empreses i grau de Turisme	25,46%	74,54%
Grau d'Educació Primària (Pla 2013)	28,58%	71,42%
Grau de Bioquímica	30,19%	69,81%
Grau d'Educació Primària (Pla 2009)	33,50%	66,50%
Grau de Llengua i Literatura Catalanes	34,25%	65,75%
Grau d'Odontologia (Centre adscrit ADEMA)	37,18%	62,82%
Doble titulació: grau d'Economia i grau de Turisme (Pla 2015)	37,50%	62,50%
Grau de Turisme	37,53%	62,47%

Estudis
feminitzats

L'alumnat a la UIB: distribució desigual entre les àrees de coneixement

Estudis amb una composició equilibrada

Grau de Dret	42,02%	57,98%
Grau de Biologia	42,44%	57,56%
Doble titulació: grau d'Administració d'Empreses i grau de Dret	44,77%	55,23%
Grau de Turisme (Centre adscrit del Consell Insular d'Eivissa)	45,66%	54,34%
Grau de Fisioteràpia (Pla 2016)	47,23%	52,77%
Grau de Matemàtiques (Pla 2009)	50,81%	49,19%
Grau d'Administració d'Empreses	52,76%	47,24%
Grau de Química	56,40%	43,60%
Doble titulació: grau de Matemàtiques i Enginyeria Telemàtica (pla 2013)	56,48%	43,52%
Grau de Filosofia	59,41%	40,59%

L'alumnat a la UIB: distribució desigual entre les àrees de coneixement

Estudis amb menys d'un 40% de dones (masculinitzats)

Grau d'Economia	62,38%	37,62%
Grau d'Edificació	64,53%	35,47%
Grau d'Història	67,78%	32,22%
Grau de Geografia	70,78%	29,22%
Grau de Física	74,25%	25,75%
Grau d'Enginyeria Agroalimentària i del Medi Rural	82,17%	17,83%

Grau d'Enginyeria Telemàtica	82,46%	17,54%
Grau d'Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtica	89,03%	10,97%
Grau d'Enginyeria Informàtica (Pla 2010)	91,35%	8,65%
Grau d'Enginyeria Informàtica (Pla 2014)	93,88%	6,12%

Per concloure.....

Alta presència en el sistema educatiu

Selecció d'estudis tradicionalment femenins

Diferents expectatives laborals i personals

Més incidència de l'atur en totes les edats i nivells d'estudis

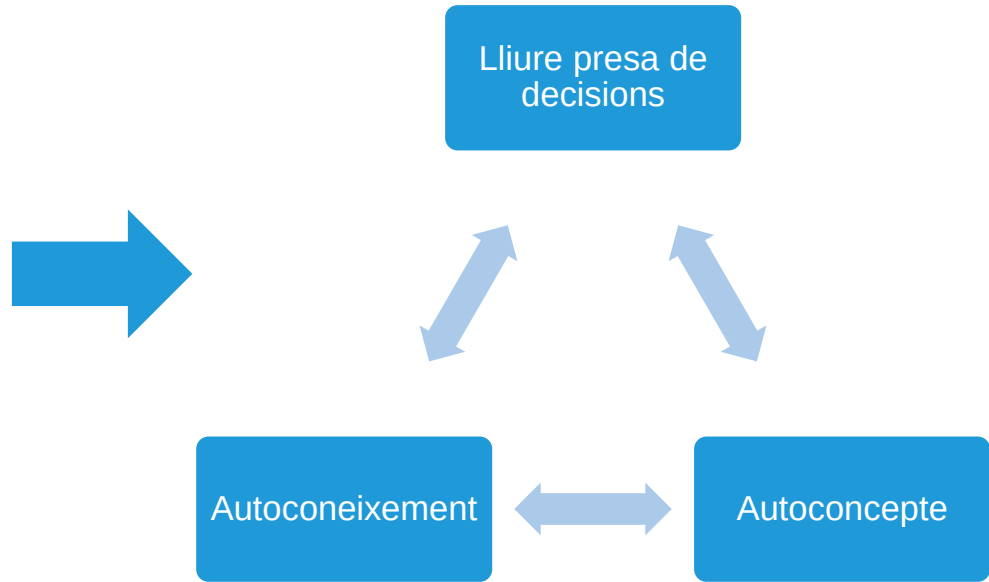
Llocs de treball més precaris i menys remunerats

Major incidència del treball a mitja jornada

Segregació ocupacional (horitzontal i vertical)

I què podem fer com a orientadores I orientadors?

En primer lloc, cal dir que l'orientació educativa és una feina cooperativa, **TOT** el professorat ha de coeducar en valors igualitaris. És una tasca compartida.

Decidir després de conèixer

Algunes orientacions

- Garantir la igualtat d'oportunitats per als alumnes i per a les alumnes en l'accés a totes les formes d'ensenyament i a tots els tipus de formació, amb l'objectiu de fer possible que totes les persones desenvolupin les aptituds i actituds que la socialització diferencial de gènere limita o nega.
- Ajudar els alumnes i les alumnes a elegir, sent conscients de la imposició dels valors sexistes, el tipus d'estudis, carreres o feines que millor s'adaptin a les seves aptituds i a la seva personalitat. Compensar les carències del procés de socialització en ambdós sexes i fomentar unes actituds crítiques cap a aquest fet.
- Donar a conèixer a l'alumnat allò que ha representat el treball de les dones a través de la història i les conseqüències negatives de la seva invisibilització.
- Sensibilitzar l'alumnat sobre la importància de les activitats efectuades en el treball domèstic i incorporar a l'alumnat les habilitats necessàries per fer-les.
- Apropar l'alumnat al coneixement dels canvis que ha representat la incorporació al món laboral de les dones i evitar el determinisme social imposat.
- Ampliar el coneixement de les noves opcions ocupacionals per a ambdós sexes, la importància de la recerca de nous referents professionals.

Alguns recursos

- Orientación educativa sin sesgo de género antes de la Universidad:
https://www.fuhem.es/media/cdv/file/biblioteca/Boletin_ECOS/30/orientacion-educativa-sin-sesgo-de-genero-antes-de-la-universidad.pdf
- Guía para la orientación profesional no sexista:
<https://drive.google.com/file/d/0B5FnnreeAOoEYjY0ZmQyODMtNmFhMi00ZGJkLWFiNGUtMzZmNzA1ZjBIYjM2/view?resourcekey=0--NklDbPjpsdcj83UsTvPtQ>
- Rompiendo esquemas. Programa de Orientación Académica y Profesional:
file:///C:/Users/Helen/OneDrive/Escritorio/Orientaci%C3%B3n%20amb%20perspectiva%20de%20g%C3%A8nere/Rompiendo_Esquemas.pdf
- Programa Steamcat: https://projectes.xtec.cat/steamcat/tag/ods5/?_ga=2.2801136.1595220285.1636357146-1932218109.1569318452
- Recursos generals per a la coeducació (inclou orientació acadèmica i professional no sexista). Coeducació gencat:
<http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/coeducacio/recursos/>

Coeducació

- **Mòdul 1.** Els gèneres i el seu aprenentatge a les societats contemporànies (20 hores).
- **Mòdul 2.** La coeducació com a eina per a la igualtat i la prevenció de les violències masclistes (60 hores)
- **Mòdul 3.** L'orientació educativa i professional igualitària (20 hores)
- **Mòdul 4:** L'educació afectivosexual i la prevenció de les violències masclistes (30 hores)
- **Mòdul 5:** L'elaboració d'un pla de coeducació (20 hores)

• **Mòdul 3. L'orientació educativa i professional igualitària (20 hores)**

- Gènere i treball.
- Segregació del estudis: FP, STEAM
- La invisibilitat de les dones amb altes capacitats
- Orientació educativa i professional lliure d'estereotips i prejudicis.
- Metodologies, estratègies i recursos per treballar l'orientació educativa i professional igualitària.
- Bones pràctiques per treballar l'orientació educativa i professional igualitària.

“La coeducació és una aposta cap a la llibertat, la llibertat de ser, la llibertat de decidir.... “

Marina Subirats

Moltes gràcies per la vostra atenció

www.uib.cat